

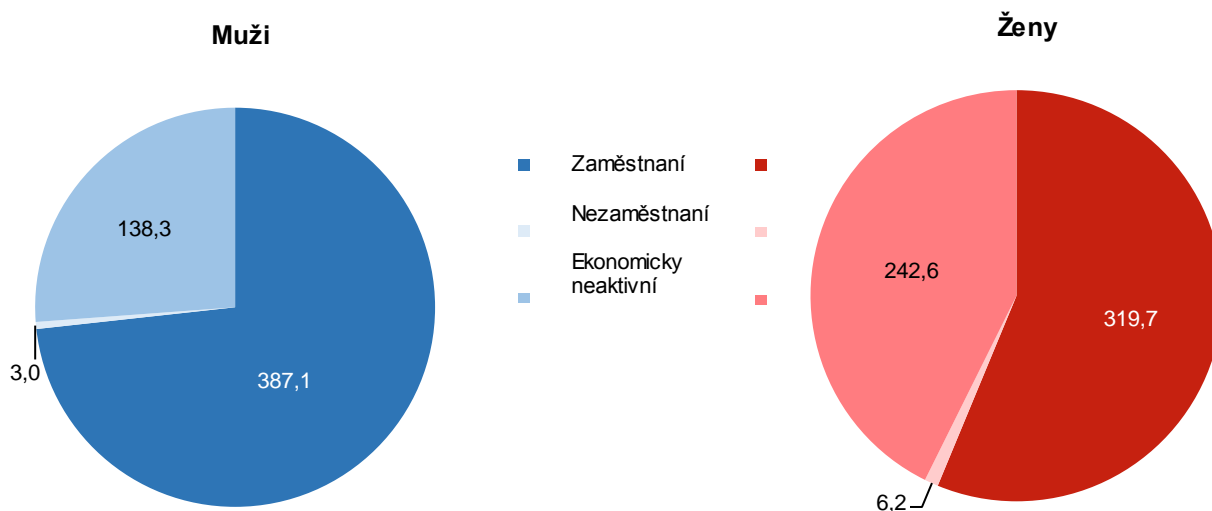
3. Ekonomická aktivita

Ekonomická aktivita, tedy to, jak je obyvatelstvo zapojené na trhu práce, je jednou z nejzajímavějších oblastí statistiky. Tato kapitola se věnuje zaměstnanosti a nezaměstnanosti žen a mužů, v jakých odvětvích a na jakých pozicích jsou nejčastěji zaměstnání, kam dojíždějí a jak jsou za svou práci zaplacení (mzdy). Pro hodnocení ekonomické aktivity jsou použita data z různých statistických zjišťování (Výběrové šetření pracovních sil, Sčítání lidu domů a bytů, podnikové výkaznictví), z nichž každé má svou metodiku, která je u konkrétní podkapitoly vždy popsána podrobněji.

Zapojení osob na trhu práce je odlišné u žen a mužů. Již ze své podstaty jsou ženy méně často zaměstnány v profesích fyzicky náročných (například stavebnictví) a naopak jsou častěji zaměstnány v profesích vyžadujících pečovatelský přístup a trpělivost (například zdravotnictví). Když se stanou matkami, ve většině případů se stáhnou z pracovního života a věnují se naplno péči o děti. Muži mají v tomto ohledu přímočařejší možnosti k budování kariéry. Všechny tyto aspekty budou dále popsány.

Populace ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity a pohlaví v Praze (2018)

Zdroj dat: Výběrové šetření pracovních sil

Podle Výběrového šetření pracovních sil měla Praha v roce 2018 přibližně 1 096,7 tisíc obyvatel starších 15 let, mezi nimiž mírně převažovaly ženy (51,8 %). Pracovní sílu v roce 2018 tvořilo téměř 716 tisíc osob, z toho bylo 55 % mužů. Do pracovní síly jsou zahrnuti osoby zaměstnané a nezaměstnané (není totožné s údaji z úřadů práce). Zaměstnaní tvořili většinu pracovní síly jak v případě žen, tak v případě mužů (více jak 98 %).

Ženy naopak převažovaly mezi ekonomicky neaktivními osobami. Jedná se o osoby, které nepracují (děti do 15 let, nepracující důchodci a ženy v domácnosti nebo na mateřské či rodičovské dovolené). Ženy tvořily 64 % osob ekonomicky neaktivních.

Mezi ekonomicky neaktivními muži i ženami jednoznačně převažovali lidé 65letí a starší a dále mladí, kteří většinou ještě navštěvovali různé typy škol. U žen je v porovnání s muži podíl nejmladší (osoby do 24 let) i nestarší věkové kategorie (ve věku 60 a více let) menší a naopak je větší ve věku 25–39 let. Ženy ve věku 25-39 let byly ve větší míře neaktivní na trhu práce z důvodu péče o děti (mateřská a rodičovská dovolená). Podíl žen ve věku 25-39 let na celkovém počtu neaktivních žen na trhu práce byl 16 %, zatímco u mužů to bylo pouze 4 %.

Ekonomická aktivita podle pohlaví a věku

Ekonomicky aktivní osoby (nebo také pracovní síla) jsou osoby starší 15-ti let, které práci již mají (zaměstnaní), nebo ji hledají (nezaměstnaní).

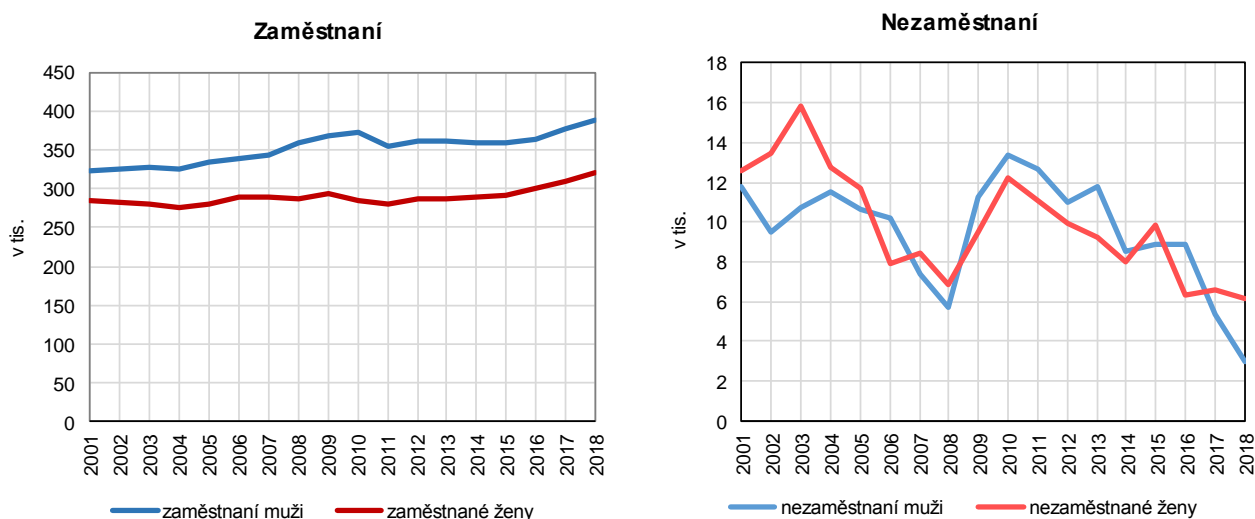
Ve Výběrovém šetření pracovních sil (VŠPS), tedy v šetření zjišťujícím ekonomickou aktivitu/neaktivitu obyvatel, jsou zaměstnaní definováni jako osoby, které pracovaly buď jako zaměstnanci, nebo ve vlastním podniku a jejichž práce trvala minimálně 1 hodinu v referenčním týdnu (tedy v týdnu, ve kterém probíhá šetření). Dále jsou to osoby, které sice nebyly v práci, ale měly k ní formální vazbu (například byly nemocné). Patří sem i studenti, učni, osoby v domácnosti a další osoby, které byly ve sledovaném období v zaměstnání a nezáleží na tom, zda jejich zaměstnání má trvalý nebo dočasný charakter.¹

Nezaměstnaní jsou naopak definováni jako osoby, které práci nemají, aktivně ji hledají (ať již jsou nebo nejsou registrovány na úřadu práce) a jsou připraveny nastoupit do zaměstnání nejpozději do 14 dnů.

Zaměstnaných osob je v Praze celkem 706,8 tisíc, z toho je mužů 387,1 tisíc a žen je 319,7 tisíc. Mužů je tedy přibližně 55 % z celkového počtu zaměstnaných. Tento podíl je v čase stálý, muži jsou do trhu práce zapojeni více než ženy.

Zaměstnaní a nezaměstnaní v Praze v letech 2001 až 2018

Zdroj dat: Výběrové šetření pracovních sil

Od roku 2001 počet nezaměstnaných kolísal. V letech 2001 až 2005 jich bylo více než 20 tisíc, poté se až do roku 2008 držel jejich počet pod úrovní 20 tisíc osob, aby se v roce 2009 naplno projevil vliv ekonomické recese a počet nezaměstnaných zase začal růst. Rostl až do roku 2010, od té doby počet nezaměstnaných klesá až na současných 9,1 tisíc osob. Zastoupení mužů a žen mezi nezaměstnanými je v čase různé. V období ekonomické recese (po roce 2009) byl mezi nezaměstnanými vyšší podíl mužů než žen, v posledních dvou letech je tomu naopak.

Zaměstnaní podle pohlaví, postavení v zaměstnání, odvětví činnosti a hlavních tříd zaměstnání

Počet zaměstnaných byl v roce 2018 podle výsledků z Výběrového šetření pracovních sil 706,8 tisíc osob. Jedná se o osoby, které měly obvyklé bydliště v Praze a uvedly, že jsou zaměstnané. To znamená, že zde

¹ Další poznámky k metodice Výběrového šetření pracovních sil lze nalézt na webu ČSÚ, například na https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vps.

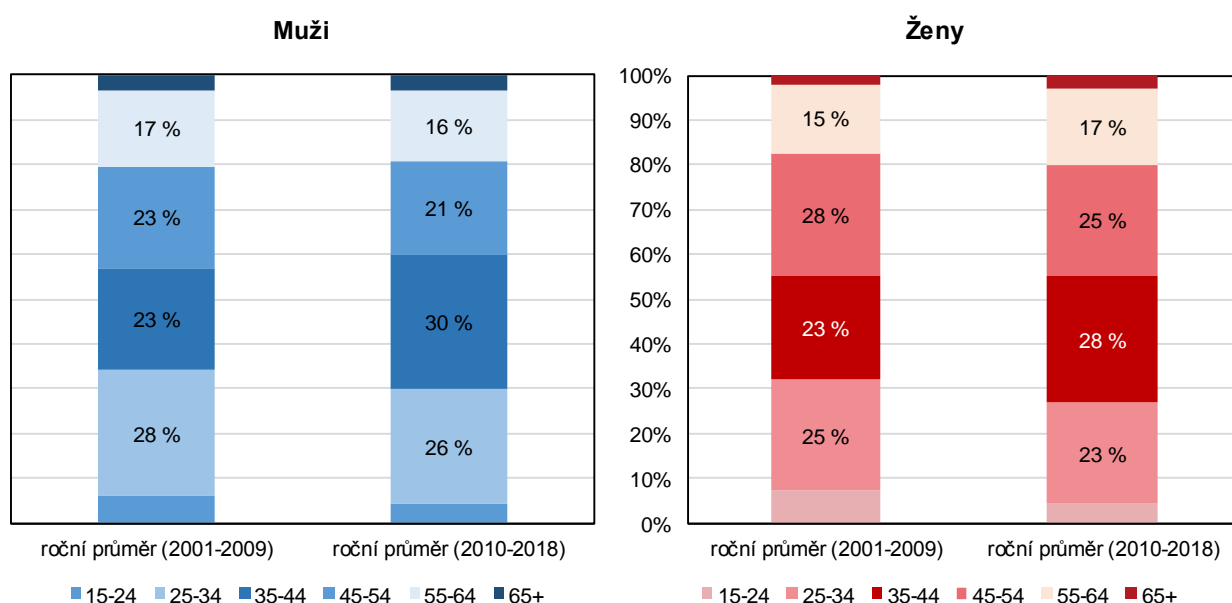
nebyly započteny osoby, které v Praze nebydlely, ale dojížděly sem za prací a byly zde tedy také zaměstnané. Takových osob je poměrně velký počet, dále se jimi budeme zabývat v kapitole o dojížděce.

Z celkového počtu zaměstnaných bydlících v Praze je mírně nadpoloviční většina (53 %) mužů. Zaměstnaných mužů bylo v roce 2018 nejvíce ve věku 35–44 let (120 tisíc osob) a 25–34 let (téměř 91 tisíc osob). Zaměstnané ženy jsou nejvíce také ve věku 35–44 let (94 tisíc) a 25–34 let (68 tisíc osob).

Abychom se vyhnuli ročním výkyvům ve zjištěných počtech zaměstnaných, hodnotíme dále zaměstnané podle věku ve dvou devítiletých obdobích. Období 2001–2009 končí ekonomickou recesí a druhé období 2010 až 2018 začíná dozníváním ekonomické recese a končí rokem 2018 s nejvyšším počtem zaměstnaných od roku 1993.

Zaměstnaní podle pohlaví a věku v Praze v letech 2001 až 2018

Zdroj dat: Výběrové šetření pracovních sil

Od roku 2001 do současnosti se mírně změnilo věkové složení zaměstnaných, jak mužů, tak i žen. Snížilo se zastoupení mladších žen i mužů zařazených mezi zaměstnané. Zaměstnaní muži i ženy, kteří jsou v nejmladší věkové kategorii (15-24 let) se nyní podílí na celkovém počtu zaměstnaných 4 %, v předchozím období to bylo 6 % u mužů, respektive 7 % u žen. Hlavním důvodem je prodlužující se doba vzdělávání mladých lidí. Zvyšuje se podíl mladých studujících vysoké školy, což má vliv na celkový nízký podíl mladých mezi zaměstnanými. Největší nárůst podílu zaměstnaných je v nejméně početné věkové kategorii 35-44 let. Ženy v tomto věku tvoří 28 % zaměstnaných žen a muži 30 % zaměstnaných mužů.

Starší muži snížili svůj podíl na celkovém počtu zaměstnaných mužů, v případě starších žen se jejich podíl naopak zvýšil.

Nejvíce zaměstnaných pracuje v odvětví² velkoobchodu, maloobchodu a oprav a údržby motorových vozidel (téměř 96 tisíc osob). Poté je nejvíce zaměstnaných v profesních, vědeckých a technických činnostech, kam patří například právní služby, výzkum a vývoj, výzkum trhu, architektonické činnosti (75 tisíc osob). Ve zpracovatelském průmyslu je zaměstnáno 67 tisíc osob, ve zdravotní a sociální péči pracuje 57 tisíc osob a ve vzdělávání pracuje 50 tisíc zaměstnaných. Tato odvětví zaměstnávají polovinu zaměstnaných bydlících v Praze.

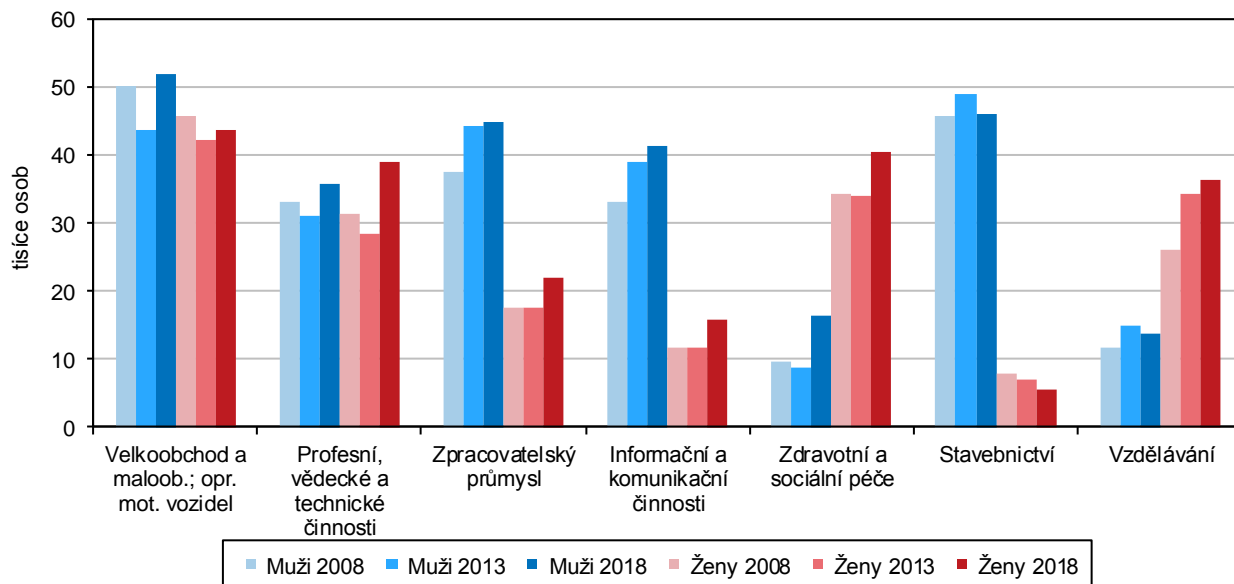
² Podle Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE

V odvětvích obchodu i profesních, vědeckých a technických činnostech je zastoupení žen v podstatě vyrovnané. V ostatních odvětvích jsou rozdíly mezi muži a ženami výrazné. Muži pracují více v technicky zaměřených oborech, naproti tomu ženy více pracují v oborech s větším podílem pečovatelské práce a v oblastech výchovy dětí. Naprosto zásadní rozdíl mezi muži a ženami je v odvětví stavebnictví, kde naprosto dominují muži. Toto odvětví je jednak náročné na fyzickou sílu a jednak na časovou flexibilitu (stavební zakázky jsou koncentrovány do určitých období). Také v odvětví informačních a komunikačních technologiích výrazně dominují muži.

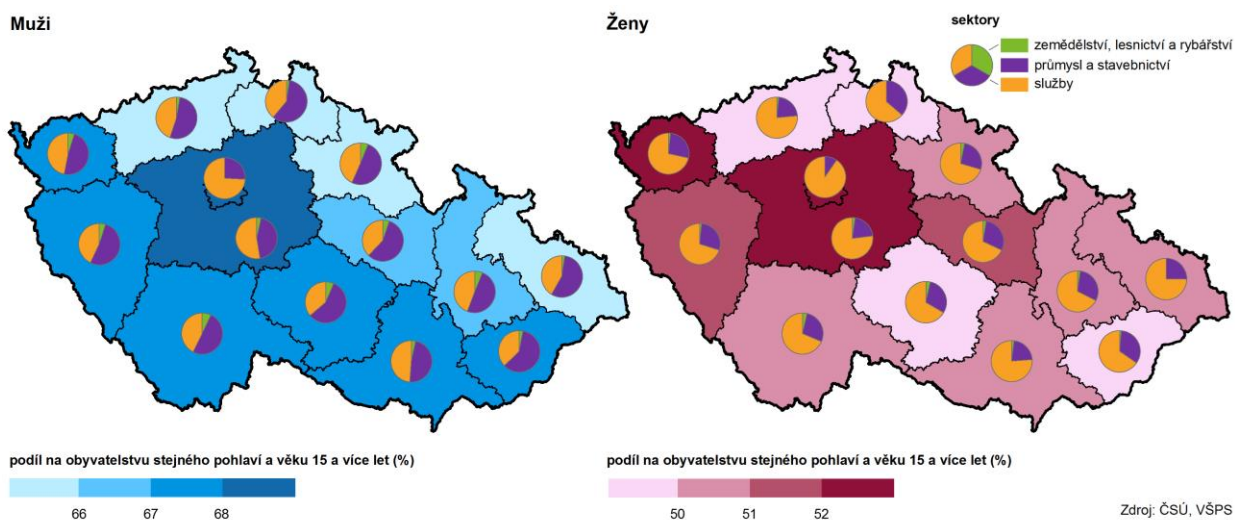
Zaměstnaní v NH podle pohlaví a vybraných odvětví činnosti v Praze

Zdroj dat: Výběrové šetření pracovních sil

Naopak zdravotní a sociální péče a vzdělávání jsou odvětví s největší dominancí žen. Programátorku - ženu a zdravotního bratra či učitele zná ve svém okolí asi málokdo. Na nižším podílu mužů v oblastech typicky ženských má také výrazný vliv ohodnocení jejich práce. Průměrné mzdy ve vzdělávání či zdravotnictví nejsou pro muže, kteří jsou stále často vnímáni jako živitelé rodiny, příliš lákavé.

Zaměstnaní podle pohlaví, sektorů a krajů v roce 2018

Zaměstnaní jsou v Praze tedy nejčastěji v odvětvích služeb. Zemědělství v Praze nemá téměř žádný význam. Průmysl zaměstnává zhruba čtvrtinu zaměstnaných mužů a osminu zaměstnaných žen. V tom se liší od ostatních krajů, kde zemědělství stále ještě zaměstnává jistý, byť malý podíl osob. Svůj podíl na tom má

i vymezení Prahy, která je vymezena v podstatě jako město s minimem zemědělské půdy. Ostatní kraje jsou vždy vymezeny jako organický celek obsahující středisko (město), zázemí střediska a okrajové (zemědělské) oblasti.

Zaměstnaní dle postavení v zaměstnání¹⁾ v Praze

Zdroj dat: Výběrové šetření pracovních sil

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev	506,2	502,6	508,6	529,9	542,3	550,8
z toho (%)						
muži	53,3	51,6	52,4	53,2	52,7	51,5
ženy	46,7	48,4	47,6	46,8	47,3	48,5
Zaměstnavatelé	20,6	23,5	28,7	18,6	20,2	20,5
z toho (%)						
muži	75,1	82,5	78,0	71,7	77,5	68,3
ženy	24,9	17,5	22,0	28,3	22,5	31,7
Pracující na vlastní účet	114,3	118,0	109,6	112,8	120,0	132,9
z toho (%)						
muži	65,7	66,7	63,1	59,8	61,7	66,5
ženy	34,3	33,3	36,9	40,2	38,3	33,5

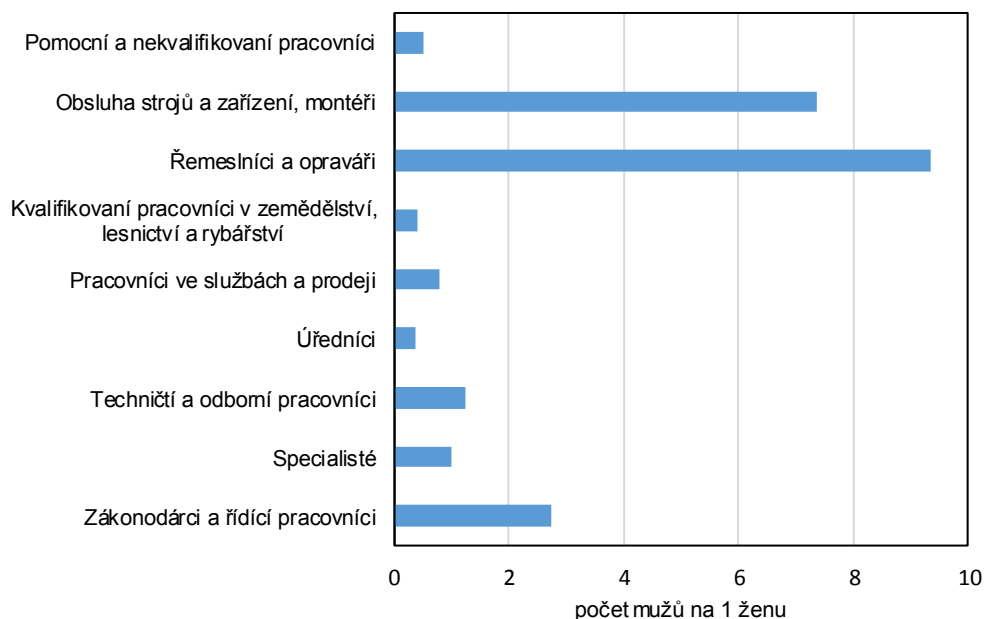
¹⁾ postavení v zaměstnání je určeno podle Klasifikace postavení v zaměstnání CZ-ICSE

Mezi zaměstnanci je více než polovina mužů, ale již mezi osobami pracujícími na vlastní účet je podíl mužů dvoutřetinový a mezi zaměstnavateli je podíl mužů ještě o pár procentních bodů vyšší. Větší podíl mužů mezi skupinou podnikatelů (můžeme tak souhrnně označit osoby pracující na vlastní účet a zaměstnavatele) je dán zejména větší mírou ochoty jít do rizika, které je se samostatným podnikáním spojeno a větší ochotou věnovat se práci opravdu naplno. Naproti tomu ženy, na kterých často z velké míry závisí péče o děti nebo příbuzné či seniory, si často riziko nebo velké pracovní vytížení nemohou nebo nechtějí dovolit.

Na zaměstnané se lze dívat také podle toho, jakou práci vykonávají³, nikoliv podle odvětví, ve kterém práci vykonávají. I zde jsou v některých profesích velmi výrazné rozdíly mezi ženami a muži.

Zaměstnaní podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) v Praze v roce 2018

Zdroj dat: Výběrové šetření pracovních sil

³⁾ Zaměstnaní se dělí podle povahy vykonávané práce podle Klasifikace zaměstnání CZ-ISCO

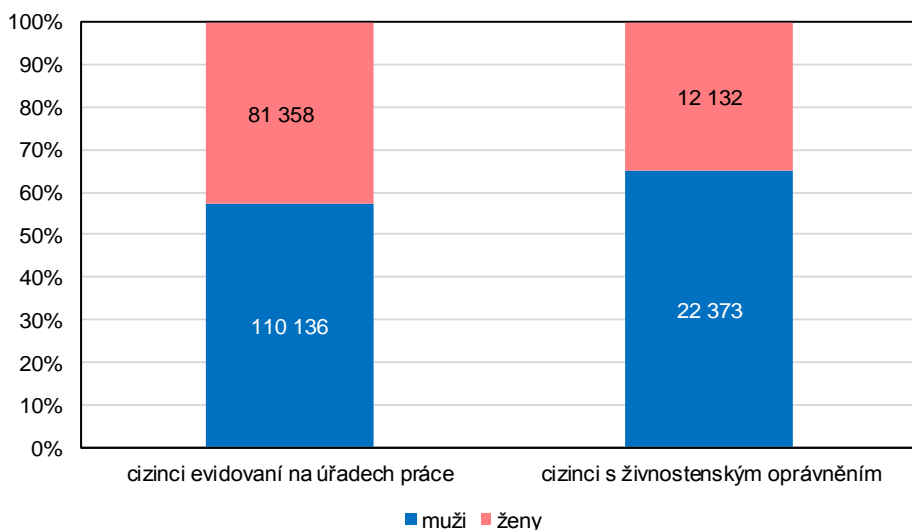
Mezi řemeslníky a opraváři je jednoznačně největší převaha mužů, zde připadá 9 řemeslníků na jednu ženu pracující v tomto oboru. Podobná převaha mužů nad ženami je v profesích, které obsluhují stroje a mezi montéry. Zde připadá 7 mužů na jednu ženu. Naopak téměř vyrovnané počty mužů a žen jsou mezi úředníky a kvalifikovanými pracovníky v zemědělství a návazných aktivitách.

Zaměstnanost cizinců

V hlavním městě Praze je také vysoký podíl cizinců, kteří jsou zde zaměstnáni. Už z věkové struktury všech cizinců žijících v Praze je patrné, že většina cizinců je zde usazena z důvodů pracovních příležitostí. Celkem 85 % cizinců žijících v Praze je v produktivním věku, zatímco z celkového počtu obyvatel je v produktivním věku 65 % obyvatel. Z celkového počtu cizinců je celých 54 % mužů.

Zaměstnanost cizinců v Praze v roce 2018

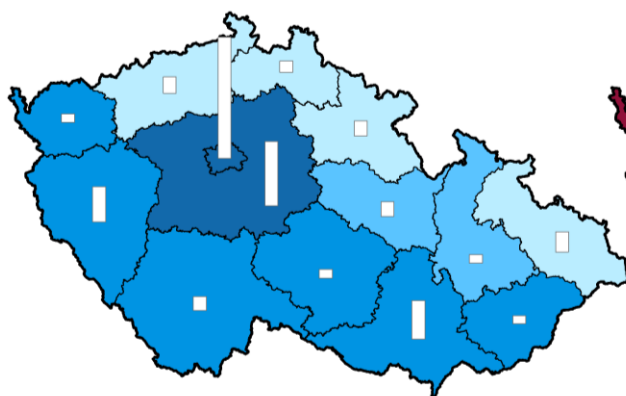
Pramen: MPSV, MPO

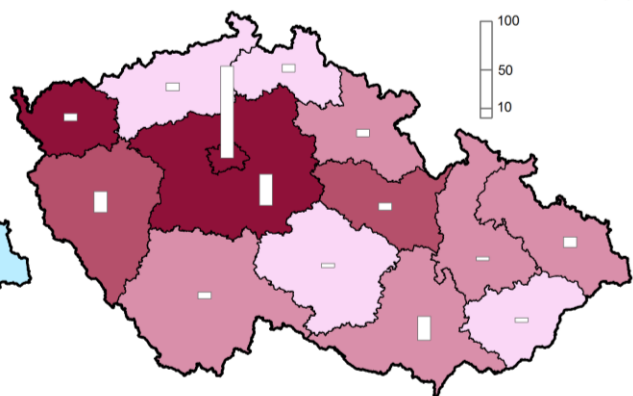
Údaje o zaměstnanosti cizinců čerpá ČSÚ ze dvou administrativních zdrojů. Data o cizincích, kteří jsou tzv. „cizinci evidovaní na úřadech práce“, pocházejí z úřadů práce. Nejedná se o nezaměstnané cizince ale cizince v postavení zaměstnanců. Data o cizincích, kteří mají živnostenské oprávnění, pocházejí z Ministerstva průmyslu a obchodu a v tomto případě hovoříme o cizincích v postavení podnikatelů. Když hovoříme o celkové zaměstnanosti cizinců, jedná se o celkový počet cizinců podnikatelů plus počet cizinců zaměstnanců.

Zaměstnaní podle pohlaví a krajů v roce 2018

Muži

Ženy

Pozn: zdrojem podílu zaměstnaných osob je VŠPS, jedná se o roční průměr. Pramenem počtu zaměstnaných cizinců je MPSV a MPO, jedná se o stav k 31. 12.

Pramen: MPSV, MPO, ČSÚ, VŠPS

Zaměstnaných cizinců evidovaných v Praze bylo v roce 2018 téměř 226 tisíc, z toho bylo 59 % mužů. Celkový počet osob v postavení zaměstnanců (tedy evidovaných na úřadech práce) byl 191 494 osob a v postavení zaměstnavatelů (tedy s platným živnostenským oprávněním) 34 505 osob. Cizinci s živnostenským oprávněním jsou téměř ve dvou třetinách případů muži. Mezi cizinci v postavení zaměstnanců je podíl žen trochu vyšší, ale muži stále převládají.

Dojíždka do zaměstnání (podle SLDB 2011)

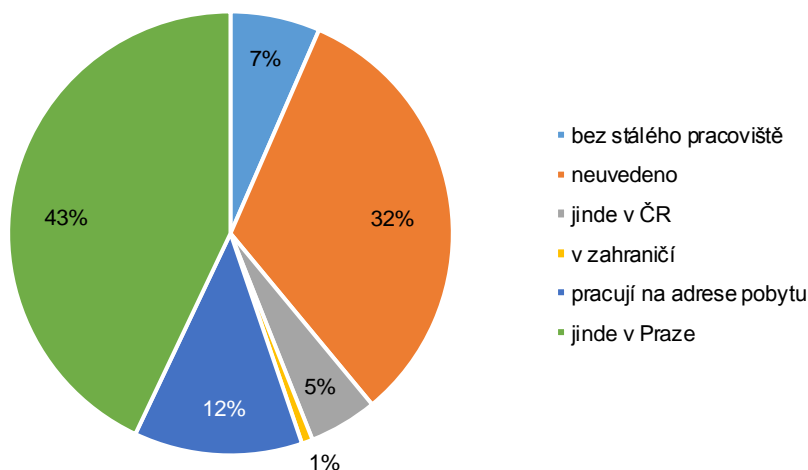
Jak bylo již výše uvedeno, v Praze je celkem 706,8 tisíc zaměstnaných podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil. Toto šetření pracuje pouze se vzorkem populace a zjištěné informace dopočítává na celkovou populaci. A tak poskytuje údaje do úrovně krajů. Údaje za nižší územní celky nejsou statisticky věrohodné.

Informace o osobách zaměstnaných, dojíždějících a vyjíždějících je možné získat ze Sčítání lidu, domů a bytů. Poslední údaje jsou z roku 2011, a jelikož se sčítání koná jednou za deset let, další údaje budou k dispozici až za rok 2021. Jelikož jsou údaje zjišťovány na celé populaci a obsahují i anonymizované informace o bydlišti osob, lze údaje třídit až do úrovně obcí, případně městských částí. Díky těmto údajům lze dojíždku hodnotit nejen za Prahu, ale i za nižší územní celky.

Z dat sčítání lidu vyplývá, že v Praze je celkem 582 574 osob, které jsou zaměstnané a bydlí v Praze. Z tohoto počtu pak 71 390 osob pracuje na adrese svého pobytu. Celkem 250 277 osob dojíždí za prací na jiná místa v Praze. Z tohoto počtu jich 6 779 dojíždí za prací do stejné základní sídelní jednotky Prahy. Většina osob, tedy 243 498 lidí, pracuje v jiné základní sídelní jednotce Prahy, než je jejich bydliště. Bohužel téměř třetina zaměstnaných nevedla, kam dojíždějí, což poněkud ztěžuje hodnocení dojíždky. Pak je zde ještě 38 025 osob, které nemají stálé místo pracoviště a 29 016 zaměstnaných, kteří vyjíždějí za prací jinam v rámci České republiky. V zahraničí má místo pracoviště necelé jedno procento zaměstnaných (4 676 osob).

Zaměstnaní v Praze podle místa pracoviště

Zdroj dat: SLDB 2011

Z Prahy přes její hranice vyjíždí celkem 24 291 zaměstnaných a naopak do Prahy dojíždí 142 617 zaměstnaných. V relativních hodnotách to představuje 41,7 vyjíždějících z Prahy a 244,8 dojíždějících do Prahy na 1000 zaměstnaných. Nejvyšší je dojíždka mezi Prahou a okresy Praha - východ, Praha - západ a Kladno. Téměř 51 % vyjíždějících z Prahy tvoří osoby, které vyjíždí do těchto tří okresů. Podobně silná je provázanost těchto okresů s Prahou i opačným směrem, do Prahy tedy z těchto tří okresů vyjíždí 42 % osob. Je možné, že skutečná dojíždka bude ještě silnější, protože u celkem třetiny zaměstnaných není žádná informace o místě jejich pracoviště.

Dojíždka zaměstnaných a nejčastější směry vyjíždky a dojíždky mimo Prahu

Zdroj dat: SLDB 2011

	Vyjíždějící z Prahy do	Dojíždějící do Prahy z	Vyjíždějící z Prahy do	Dojíždějící do Prahy z
	absolutně		v %	
Celkem	24 291	142 617	100,0	100,0
z toho do/z:				
Praha-východ	6 757	23 786	27,8	16,7
Praha-západ	4 742	23 211	19,5	16,3
Kladno	876	12 952	3,6	9,1

Z celkového počtu Pražanů, kteří někam vyjíždějí za prací, je 49,7 % mužů. Většina zaměstnaných Pražanů ale za prací dojíždí pouze po Praze (91 % vyjíždějících). Z tohoto počtu je 48,3 % mužů a 51,7 % žen. Co se týče dojíždky podle pohlaví, nejsou zde významné rozdíly mezi muži a ženami.

Vyjíždějící ze správních obvodů Prahy na celkovém počtu zaměstnaných podle pohlaví *

Zdroj dat: SLDB 2011

	Počet vyjíždějících do zaměstnání celkem ¹⁾		z toho počet vyjíždějících v rámci Prahy ¹⁾		Podíl vyjíždějících v rámci Prahy na celkovém počtu vyjíždějících (%) ¹⁾		Podíl vyjíždějících na počtu zaměstnaných (%) ¹⁾	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Praha 1	2 328	2 305	2 012	2 090	86,4	90,7	38,1	40,6
Praha 2	4 670	4 637	4 208	4 369	90,1	94,2	43,0	46,5
Praha 3	6 945	7 175	6 266	6 796	90,2	94,7	41,8	45,5
Praha 4	14 389	14 795	12 799	13 968	88,9	94,4	43,6	48,6
Praha 5	9 118	9 194	8 091	8 623	88,7	93,8	43,6	47,1
Praha 6	11 787	11 685	10 315	10 903	87,5	93,3	45,4	49,2
Praha 7	4 355	4 327	3 900	4 069	89,6	94,0	42,9	46,3
Praha 8	11 800	11 860	10 495	11 221	88,9	94,6	44,0	47,8
Praha 9	6 059	6 028	5 370	5 665	88,6	94,0	47,0	51,5
Praha 10	11 487	11 893	10 307	11 244	89,7	94,5	43,9	48,7
Praha 11	9 674	9 805	8 464	9 099	87,5	92,8	45,9	50,3
Praha 12	7 300	7 607	6 475	7 163	88,7	94,2	44,3	49,6
Praha 13	7 518	7 779	6 663	7 315	88,6	94,0	46,0	50,0
Praha 14	6 412	6 610	5 701	6 256	88,9	94,6	52,1	59,5
Praha 15	5 880	5 926	5 200	5 564	88,4	93,9	49,7	55,1
Praha 16	2 564	2 548	2 184	2 378	85,2	93,3	41,5	47,1
Praha 17	3 367	3 545	2 888	3 294	85,8	92,9	44,5	49,2
Praha 18	3 328	3 214	2 950	3 014	88,6	93,8	48,2	53,2
Praha 19	1 606	1 527	1 368	1 391	85,2	91,1	49,3	54,8
Praha 20	2 013	2 015	1 745	1 843	86,7	91,5	52,0	58,3
Praha 21	2 112	1 900	1 812	1 745	85,8	91,8	48,9	53,9
Praha 22	1 809	1 672	1 557	1 497	86,1	89,5	48,8	52,3
Celkem	136 521	138 047	120 770	129 507	88,5	93,8	45,0	49,4

¹⁾ bez pracujících studentů a učňů¹⁾ vyjíždka je částečně podhodnocena. Třetina zaměstnaných osob nevedla místo svého pracoviště

Vyjíždějící ze správních obvodů představují zaměstnané osoby bez studentů a učňů, kteří pracují (ti byli zařazeni do vyjíždky do škol). Zde v textu pracujeme pouze se zjištěnými údaji o místě pracoviště, tedy pouze s údaji za zaměstnané, kteří k datu sčítání poskytli informaci o tom, kam dojíždějí.

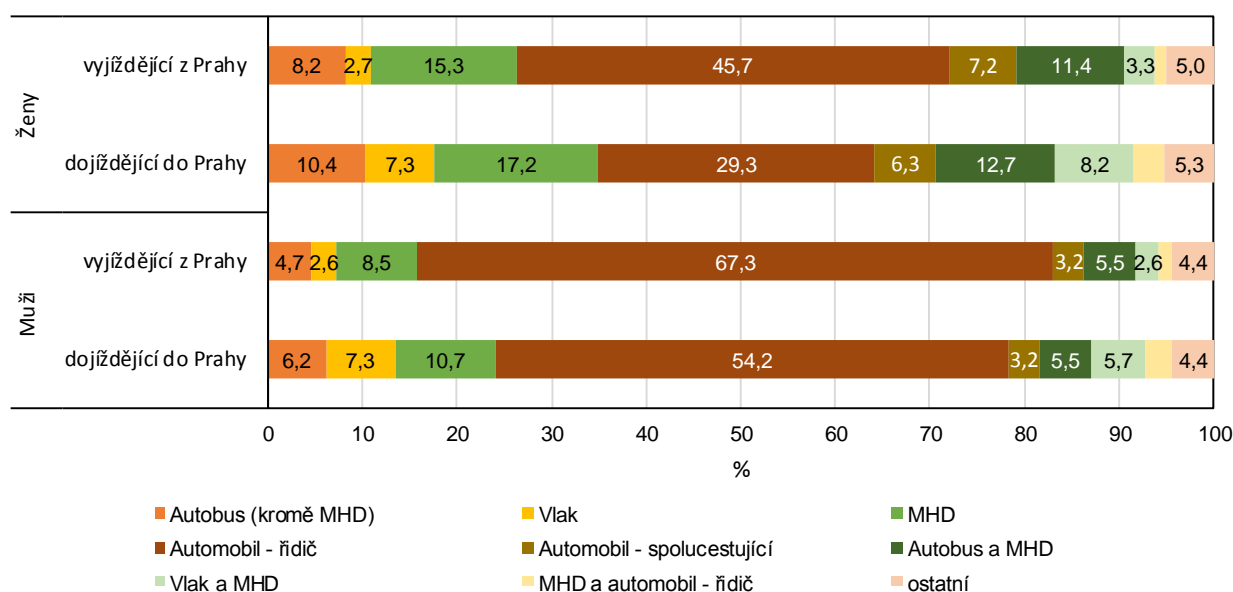
Již bylo řečeno, že zaměstnané osoby v Praze z velké míry pracují také v Praze (pouze 9 % zaměstnaných Pražanů dojíždí za prací mimo Prahu). Celkem 88,5 % vyjíždějících mužů pracuje v Praze, žen vyjíždějících za prací pouze po Praze je ještě více (93,8 %).

V případě žen i mužů, mají zaměstnané osoby bydlící v centrálních částech města místo pracoviště častěji v Praze, než zaměstnaní bydlící v okrajových částech. Nejvyšší podíl mužů vyjíždí za prací mimo Prahu z okrajových obvodů Praha 16, 19, 17 a 21. V případě žen je největší vyjíždka mimo Prahu z obvodů 19, 20, 21 a 22.

Jak je vyjíždka významná ve vztahu k celkové zaměstnanosti lze vyčíst z ukazatele týkajícího se podílu vyjíždějících na celkovém počtu zaměstnaných. Správní obvody Praha 14, 15, 19 a 20 jsou obvody, ze kterých je vyjíždka za prací vzhledem k počtu zaměstnaných největší jak u mužů, tak u žen.

Vyjíždějící a dojíždějící z/do Prahy podle pohlaví a použitého dopravního prostředku (ze zjištěných hodnot)

Zdroj dat: SLDB 2011

Analýzu dojíždky podle použitého dopravního prostředku jsme provedli pouze za zaměstnané muže a ženy, kteří dojíždí za prací přes hranice Prahy. Hodnocení dojíždky uvnitř města (například mezi správními obvody), navíc podle pohlaví a dopravního prostředku, je svým rozsahem mimo rámec této publikace. Pro úplnost je třeba dodat informaci o rozsahu nezjištěných odpovědí. Z celkového počtu osob, o kterých víme, že dojíždí do Prahy, jich téměř 12 % nevedlo použitý dopravní prostředek. U vyjíždějících z Prahy to bylo téměř 9 %.

Většina zaměstnaných, kteří vyjíždí z Prahy, používá ke svým cestám do práce osobní automobil. Výrazně méně vyjíždějících jezdí do práce městskou hromadnou dopravou (příměstské linky, které z Prahy vedou do okolních obcí za hranici Prahy). Třetím nejvyužívanějším způsobem dopravy do práce u vyjíždějících osob je jízda autobusem v kombinaci s městskou hromadnou dopravou. Autem vyjíždí do práce 67,3 % mužů a pouze 45,7 % žen. Městskou hromadnou dopravou jezdí 15,3 % vyjíždějících žen a o polovinu méně mužů. Kombinaci autobus a městská hromadná doprava využívá také dvakrát více žen. Naopak automobil využívá jako spolucestující dvakrát více vyjíždějících žen než mužů.

Osoby, které naopak za prací do Prahy dojíždí, preferují jiné způsoby dopravy do práce než osoby, které z Prahy vyjíždí. Auto je využíváno k cestám do práce opět nejčastěji, ale ženy opět využívají auto v menší míře, než muži (celkem 29,3 % dojíždějících žen a 54,2 % dojíždějících mužů). Celkem 17,2 % dojíždějících žen a 10,7 % dojíždějících mužů využívá ke svým cestám městskou hromadnou dopravu. Oproti vyjíždějícím z Prahy využívají dojíždějící více vlak (shodně 7,3 % dojíždějících žen i mužů).

Mzdová úroveň podle pohlaví

Úroveň mezd je zjišťována minimálně dvěma šetřeními. Prvním je takzvané podnikové výkaznictví, druhým je strukturální mzdová statistika. Podnikové výkaznictví sbírá data o zaměstnancích a nákladech práce na úrovni podniků. Z těchto dat publikuje ČSÚ průměrnou hrubou měsíční mzdu. Druhé šetření sleduje mzdy na úrovni jednotlivých zaměstnanců a dokáže poskytnout detailnější třídění, včetně vyhledávaného ukazatele, kterým je medián mezd.

Medián mezd je ukazatel rozdělující zaměstnance podle jejich hrubých mezd na dvě stejně velké skupiny. Z tohoto ukazatele tedy víme, že zhruba polovina zaměstnanců má mzdu menší než medián a polovina má mzdu vyšší. Naopak průměrná mzda vzniká prostým poměřením mzdových prostředků vůči počtu zaměstnanců. Víme, že asi 2/3 zaměstnanců průměrnou mzdu vůbec nepobírá.

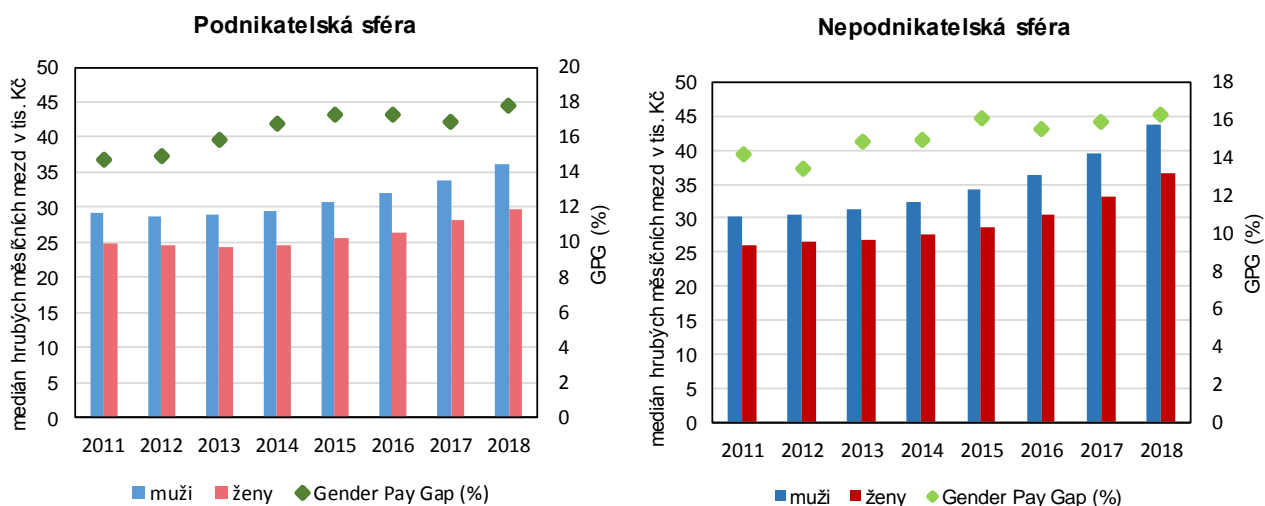
Mzdová úroveň v Praze (ale i v ostatních krajích) v posledních letech roste. Roste v podnikatelské i nepodnikatelské sféře, i když v podnikatelské sféře méně. V roce 2011⁴ byl měsíční medián mezd v podnikatelské sféře 27 103 Kč a v nepodnikatelské sféře 27 391 Kč. Po sedmi letech, v roce 2018 byly tyto hodnoty pro podnikatelskou sféru 32 884 Kč a pro nepodnikatelskou sféru 38 992 Kč.

Výhodou strukturálního šetření mezd je možnost mzdy třídít také podle pohlaví. Rozdíly v odměňování žen a mužů jsou často diskutovaným tématem, rozdíly jsou však dány větším množstvím faktorům a jejich analýzu provádějí specializovaná pracoviště. Více k problematice rozdílného odměňování žen a mužů lze nalézt například na serveru www.rovnaodmena.cz.

Jednoduše a srozumitelně je možné ilustrovat rozdíly mezi mzdami žen a mužů pomocí ukazatele **Gender Pay Gap**. Ukazatel je konstruován jako procentuální rozdíl průměrných mezd (nebo mediánových mezd) žen a mužů vztážený k průměru (nebo mediánu) mezd mužů.

Mediány mezd žen a mužů a Gender Pay Gap (GPG) v Praze v letech 2011–2018

Pramen: Informační systém o průměrném výděлку Ministerstva práce a sociálních věcí

Mzdy mužů i žen v období let 2001 až 2018 měly několik shodných rysů – u obou pohlaví mzdy rostly a byly vyšší v nepodnikatelské sféře než ve sféře podnikatelské. Rozdíl mezi muži a ženami byl ve výši mezd. V podnikatelské sféře, kde není odměňování svázáno s platovými tabulkami, byl rozdíl mezi mzdou mužů a žen vyšší, ale jenom nepatrně. Gender Pay Gap v podnikatelské sféře v roce 2018 byl 17,8 %, v nepodnikatelské sféře byl tento rozdíl 16,3 %.

⁴ Údaje o mediánech mezd jsou k dispozici i za předcházející roky, ale vzhledem ke změnám metodiky nejsou plně srovnatelné. Proto hodnotíme údaje pouze za roky 2011 až 2018.

Pokud hodnotíme rozdíly mezi mzdami žen a mužů s přihlédnutím k věku, ukazuje se nám zde větší diference. V obou sférách (podnikatelské i nepodnikatelské) jsou největší rozdíly mezi ohodnocením práce mužů a žen ve věku 40–49 let. Vyjádřeno čísly mají ženy ve věku 40–49 let v podnikatelské sféře mzdy menší o 25,1 %, v nepodnikatelské pak o 24,0 % než muži. U zaměstnanců ve věku 50–59 let (skupina s druhými největšími rozdíly mezi muži a ženami) jsou rozdíly téměř shodné u podnikatelské (17,9 %) jako u nepodnikatelské (sféry 17,8 %).

Medián měsíční mzdy/platu podle věku a pohlaví zaměstnanců v roce 2018 v Praze

Pramen: Informační systém o průměrném výdělku Ministerstva práce a sociálních věcí

	Medián hrubé měsíční mzdy v podnikatelské sféře (Kč)			Medián hrubého měsíčního platu v nepodnikatelské sféře (Kč)			Gender pay gap (GPG) ¹⁾ (%)	
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	v podnikatelské sféře	v nepodnikatelské sféře
Zaměstnanci celkem	32 884	36 240	29 795	38 992	43 700	36 569	17,8	16,3
v tom ve věku								
do 20 let	22 294	21 376	23 138	22 297	.	.	-8,2	.
20–29 let	29 495	31 383	27 976	32 854	34 223	32 056	10,9	6,3
30–39 let	36 778	39 725	33 366	40 225	43 053	36 879	16,0	14,3
40–49 let	35 194	40 275	30 180	40 779	47 872	36 395	25,1	24,0
50–59 let	31 250	34 780	28 555	39 699	45 953	37 759	17,9	17,8
60 a více let	30 897	31 996	28 928	38 984	41 566	37 925	9,6	8,8

¹⁾ rozdíl mediánu mzdy mužů a žen vztážený k mediánu mzdy mužů

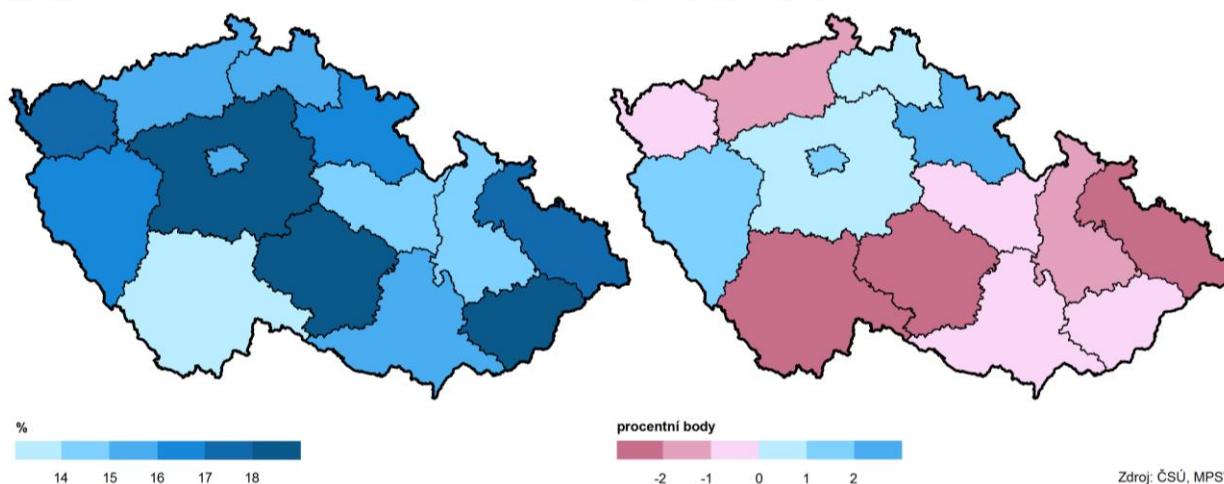
Ukazatel Gender Pay Gap (GPG) však neukazuje přímou diskriminaci žen v odměňování. Rozdíly, které GPG ukazuje, jsou dány i dalšími faktory, například odlišnou odpracovanou dobou žen (například z důvodu mateřské dovolené), nebo nižším výskytem žen ve vedoucích pozicích, či odvětvích, které jsou lépe placeny (výrazně méně žen je zastoupeno mezi řediteli firem či v odvětví informačních technologií, kde bývají platy poměrně vysoké).

Gender Pay Gap podle krajů

(rozdíl mezi mediánem mezd mužů a žen vztážený k mediánu mužů)

Rok 2018

Změna mezi 2013 a 2018

Nezaměstnaní podle pohlaví, věku a délky nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze hodnotit ze dvou zdrojů dat. Prvním je opět Výběrové šetření pracovních sil, které je prováděno na výběrovém vzorku populace v krajích, a zjištěné charakteristiky jsou dopočteny na celou populaci. Druhým zdrojem dat je průběžná evidence neumístěných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce.

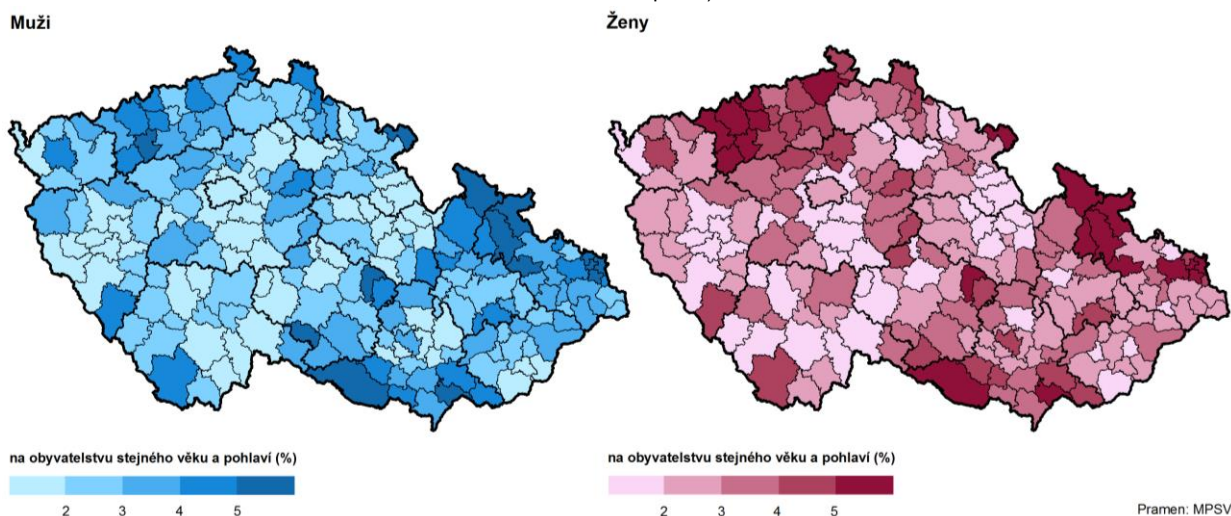
Jeho výhodou je, že se podrobná data dají třídit až do úrovně obcí, většinou jsou ale poskytována za kraje nebo za okresy.

Oba zdroje dat mají pro hodnocení zaměstnanosti své nevýhody i výhody, dále však budou hodnoceny údaje z úřadů práce, především proto, že některá podrobná třídění z VŠPS nejsou k dispozici v takovém územním detailu, který potřebujeme.

Nezaměstnanost mužů a žen se v některých ohledech liší (například sezónnost prací v létě u mužů a tedy nižší nezaměstnanost v tomto období), v některých je podobná. Nezaměstnaní muži mohou vykonávat i fyzicky náročnější práce než nezaměstnané ženy. A naopak některá volná pracovní místa nahlášená na úřadech práce jsou vhodnější pro ženy. Problémem je dlouhodobá nezaměstnanost, a to zejména u mužů, kde se předpokládá, že budou plnit svou roli živitele rodiny.

Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví a SO ORP ke konci roku 2018

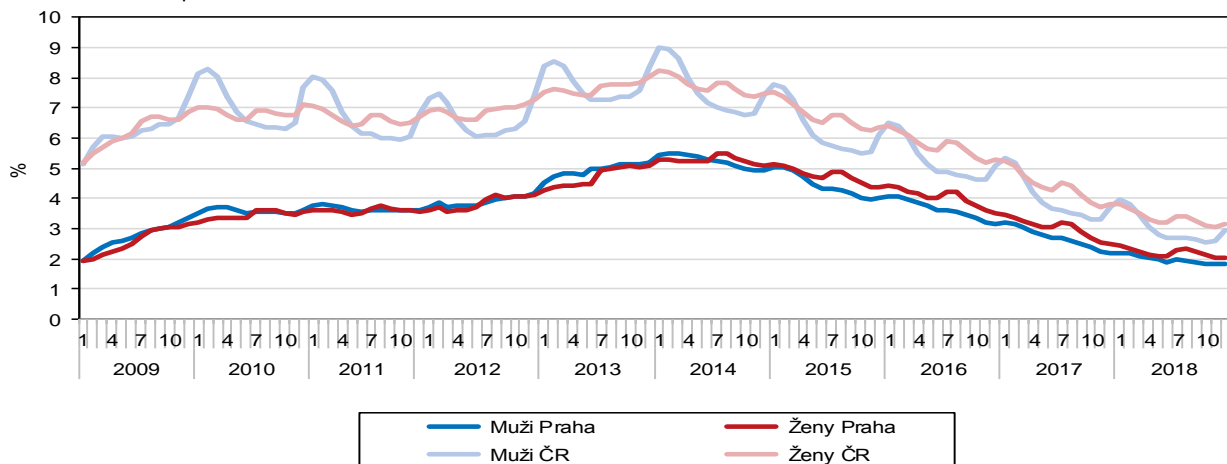
(dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadů práce)

Nezaměstnanost v Praze ale i v České republice se v posledním období stále snižuje. Podíl nezaměstnaných osob⁵ v Praze v roce 2018 byl 1,9 % a na tuto hodnotu klesá neustále od roku 2013. Naopak počet volných pracovních míst se od roku 2013 neustále zvyšuje. V roce 2013 úřady práce nabízely 7 299 volných pracovních míst, v roce 2018 je to už 67 323 míst. Nutno říci, že se z velké části jedná o místa určená pro nekvalifikované pracovníky.

Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví a jednotlivých měsíců v Praze a ČR (k 31.12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

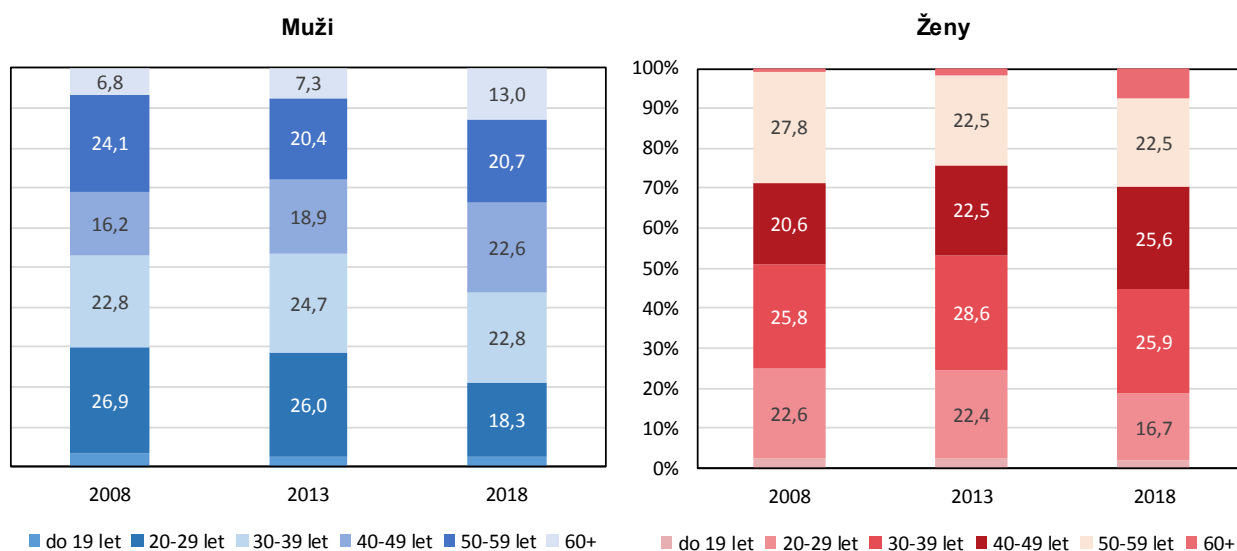

⁵ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu ve věku 15–64 let

Nezaměstnanost žen a mužů sledovaná pomocí podílu nezaměstnaných osob se v mnohém odlišuje. Nezaměstnanost mužů je v Praze od roku 2015 vždy nižší než nezaměstnanost žen. Zajímavé je, že v ostatních krajích se výrazně projevuje sezónnost nezaměstnanosti u mužů (v zimních měsících mají vyšší nezaměstnanost než v letních), zatímco v Praze je spíše výraznější sezónnost nezaměstnanosti u žen (v letních měsících mají vyšší nezaměstnanost). To je dáno rozdílnou strukturou ekonomiky. Zatímco v ostatních krajích lidé v teplých měsících nalézají uplatnění ve stavebnictví, zemědělství, lázeňství a dalších odvětvích, v Praze se jejich vliv na nezaměstnanost tolik neprojevuje.

Uchazeči o zaměstnání podle pohlaví a věku v Praze v letech 2008, 2013 a 2018 (k 31.12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Věková struktura nezaměstnaných osob se ve sledovaných letech proměnila jak u žen, tak u mužů. V roce 2008, tedy v roce, kdy začala poslední ekonomická recese, byl ještě počet nezaměstnaných poměrně nízký (8 493 mužů a 8 940 žen), v počtech uchazečů o zaměstnání se recese objevila až v roce následujícím, kdy jejich počet vzrostl o 71 %. Maxima dosáhl počet uchazečů právě v roce 2013 a poté začal opět klesat, aby v roce 2018 spadl na hodnotu 18 476, což je úroveň nezaměstnanosti zhruba z roku 2008. Praha ovšem nikdy nepředstavovala problematický region, co se nezaměstnanosti týče. Pouze některé skupiny obyvatel jsou nezaměstnaností významněji ohroženy.

V roce 2013, kdy byly v Praze v návaznosti na recesi, registrovány poměrně vysoké počty nezaměstnaných, byl mezi muži nejvyšší podíl nezaměstnaných ve věku 20-29 let (26 %) a ve věku 30-39 let (24,7 %). V roce 2018 se struktura uchazečů proměnila a nejvyšší podíl mužů byl ve věku 30-39 let a 40-49 let (shodně téměř 23 %). U žen byl nejvyšší podíl nezaměstnaných ve vyšších věkových kategoriích než u mužů. Ženy, které byly evidovány na úřadě práce v roce 2013, bylo nejvíce ve věku 30-39 let (28,6 %). Téměř shodné bylo zastoupení žen ve věku 40-49 let, 50-59 let a 20-29 let (o trochu více než pětina z nezaměstnaných žen). V roce 2018, kdy byla velmi nízká nezaměstnanost, bylo podobně jako u mužů, nejvíce nezaměstnaných žen ve věku 30-39 let (25,9 %) a 40-49 let (25,6 %).

Struktura nezaměstnaných částečně kopíruje věkovou strukturu populace, takže mezi nezaměstnanými je také určitý podíl starších osob. Ve věku 60 a více let bylo v posledním sledovaném roce 7,3 % uchazeček a 13 % uchazečů o zaměstnání. Rozdíl mezi muži a ženami je dán věkem odchodu do důchodu. Ženy odcházejí do důchodu dříve, mají zajištěný určitý minimální příjem a nepotřebují se tedy registrovat na úřadu práce a pobírat dávky v nezaměstnanosti. Častým důvodem může být také to, že pomáhají s péčí o vnoučata.

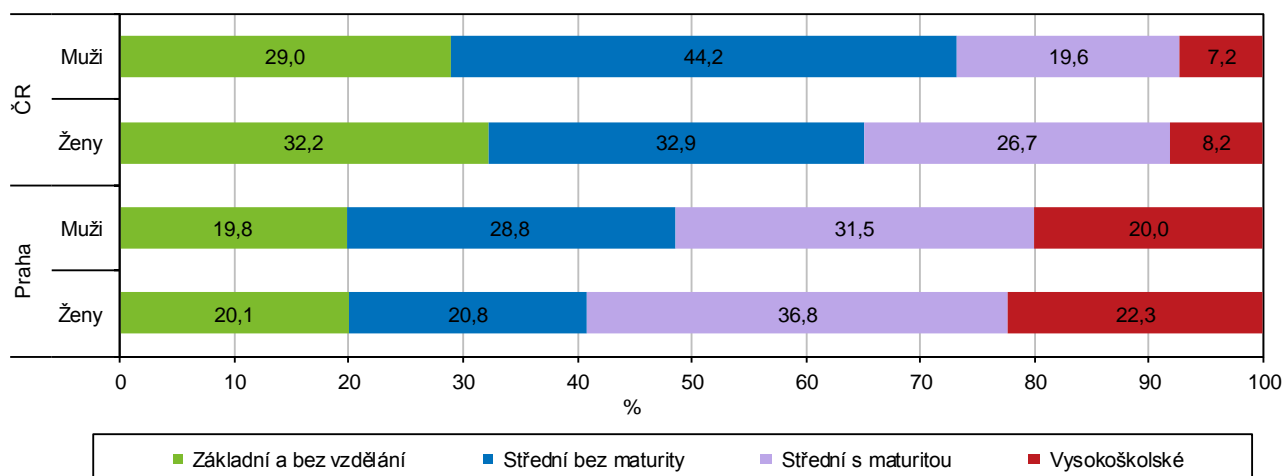
Nezaměstnanost mladých (do 19 let) je v Praze velmi nízká a podíl mužů a žen, kteří se ucházejí o práci (2,7 % a 2,0 %) je v tomto věku podobný.

Na nalezení práce má vliv také vzdělání uchazeče. Proto jsou ve statistikách nezaměstnanosti sledovány i vzdělanostní charakteristiky uchazečů.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle pohlaví a vzdělání v Praze a ČR k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Uchazečky i uchazeči o zaměstnání v Praze mají nejčastěji středoškolské vzdělání s maturitou. Podíl žen s takovým stupněm vzdělání je v porovnání s muži vyšší (36,8% uchazeček proti 31,5 % uchazečů). Osob se základním vzděláním je mezi uchazeči i uchazečkami zhruba stejně. Největší rozdíly mezi muži a ženami jsou ve středním vzdělání bez maturity. Mezi uchazeči je mužů s takovým stupněm vzdělání téměř 29 %, ale mezi uchazečkami je to pouze téměř 21 %. Uchazečů s vysokoškolským vzděláním je mezi ženami trochu více než mezi muži.

V porovnání s Českou republikou je v Praze výrazně více uchazečů s vysokoškolským vzděláním (cca o 12 p. b. více) a naopak je výrazně méně uchazečů se základním vzděláním (cca o 10 p. b. méně než v ČR). Je to dáno nejen celkovou vzdělanostní úrovní populace, ale také strukturou trhu práce. V Praze je nadprůměrný podíl zaměstnání s požadovanou vyšší kvalifikací.

Jak jsme již zmínili výše, zásadním problémem u nezaměstnanosti je její dlouhodobý charakter⁶. Lidé, kteří dlouho nemohou najít práci, ztrácejí kromě pracovních návyků také sebedůvěru. Vzhledem k nedostatku financí jsou ohroženi pádem do dluhové pasti, ztrátou bydlení, dalším snížením sebehodnocení a mohou svou situaci řešit kriminalitou. Zvláště v době ekonomické konjunktury by se práce s dlouhodobě nezaměstnanými neměla podceňovat.

V současném období nízké nezaměstnanosti jsou podíly osob dlouhodobě nezaměstnaných podobné jak v Praze, tak v České republice. Česká republika má dlouhodobou nezaměstnanost o něco vyšší než Praha, rozdíly ale nejsou příliš velké. V Praze mají muži i ženy úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti téměř stejnou (21,8 % respektive 22,3 %), podobná je také v případě nezaměstnaných mužů za ČR celkem. Ženy měly vždy úroveň dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR vyšší, než muži. Na tom se v období ekonomické konjunktury málo změnilo, pouze se mírně snížil rozdíl mezi pohlavími.

Velké snížení podílu dlouhodobě nezaměstnaných v roce 2009 je odrazem zvýšení zastoupení ostatních nezaměstnaných, kteří přišli o práci čerstvě právě vlivem recese. V relativním vyjádření se jedná o meziroční pokles podílu dlouhodobě nezaměstnaných, v absolutních číslech se však v roce 2009 počet dlouhodobě nezaměstnaných zvýšil o téměř 19 % na 3 442. Jelikož se za dlouhodobě nezaměstnané považují ti, kteří jsou bez práce 1 rok a více, zvýšení jejich podílu se projevilo až v následujících letech. Postupně se zvyšoval podíl

⁶ Dlouhodobá nezaměstnanost je nezaměstnanost delší než 1 rok

dlouhodobě nezaměstnaných a nejvyšší hodnoty dosáhl v roce 2014 u mužů a v roce 2015 u žen. S tím, jak se ekonomika pomalu zotavovala z recese, podíl dlouhodobě nezaměstnaných klesal. I přes pozitivní zprávy z trhu práce v posledním období se však dlouhodobá nezaměstnanost nevrátila na úroveň roku 2008 před ekonomickou krizí.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu uchazečů o zaměstnání celkem (stav k 31.12.)

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

